

Juhász Zsuzsanna

(1958, Sztálinváros) író,
pszichológus, Budapesten él

Juhász Zsuzsanna

Babuci

Nem szerettünk téged. És nem is akartunk megszeretni. Tudtuk, láttuk, hogy meghalni hoztak hozzánk. És mi nem értettünk a halálhoz, különben egy haldoklók házába mentünk volna dolgozni.

De hát nagy úr a pénz! Olykor, ritkán kaptunk haldoklót is. Nem voltunk oda érte. Csak kaptuk a megkérdésünk, a beleegyezésünk nélkül. Csak úgy, próbaképpen, kísérleti jelleggel. És mi nem szerettünk kísérleti nyulak lenni. Hogy vajon milyen, jót tesz-e haldoklónak és viszonylag egészségesnek együtt élni, vagyis csak egy helyen tartózkodni, hisz rövid időről volt szó mindig. De ez nem olyan, mint együtt tanítani családban élő és állami gondozott gyereket, hogy hátha ragad valami jó egyikről a másikra. Az élet nem ragad a haldoklóra, az egészséges pedig nem akar tudni a halálról, se a távoliról, se a közalgóról, se a magáéról, se a másikeről. Ha tudja is, hamar elfelejti inkább, tapintatos, készséges, figyelmes egy kicsit még a haldokló társával, de aztán elvár. Elvárja, hogy úgy viselkedjen, akár a többiek. Élöszerűen. Ne finnyáskodjon, ne vegye el a kedvét másoknak, csendben szenvedje el testi kínjait, ahogy illik. Ma te, holnap én alapon. Ma te kínlódsz, holnap én fogok kifogni valami rendellenest a testemben. Mi van ebben érthetetlen?

Te viszont alkalmazkodó voltál. Nagy, fehér tested alig rítt ki a többiek közül. Csak fehér voltál, fehér az arcod és a kezed a vérszegénységtől, és hátadon, karjaidon mindig ott volt az örök pléd, egy jó meleg takaró. Mert fáztál, a rákosok előbb-utóbb mindig fáznak. Életüktestük cukra folyton a rákos sejtekhez vándorol,

úgy látszik, az oxigén is. De nem fulladnak, csak a légkör, az élő légkör fullasztó számukra, a no-szogatás, az abajgatás, az életre lökdösés-bök-dösés, hogy egyenek, igyanak, takarózzanak, vegyék le a sapkát, turbánt, és ne szégyelljék kemoterápiában elhullajtott hajukat, a kopasz, csecsemős fejet.

De te nem, te kész voltál, mire idejöttél, tudtál mindent. És csináltad az életet, beszoktál hamar. Pedig nem szerettünk, mert nem értettünk hozzád. Mi az élethez értünk, a tápláláshoz, betakarításhoz, vércukorhoz és vérnyomáshoz, és ahhoz, hogy egyre inkább ellenálljunk ennek a posztmodern, primitív, emberelöttes ikonográfiának, ami most dívik és terjed. Ennek a vérrel, széklettel és vizelettel keveredő agresszív tendenciának. Ahol a szexualitás kökemény agresszióval találkozik, egyesül, és a szexből, szerelemből agresszív tett lesz, amely a másik felé irányul, főleg fiúknál, és olykor önmaguk felé is fordul. Főleg lányoknál, ha csalódnak, ha a fiú otthagya őket. Nem tudom, még én se látom tisztán, hogy is van ez, de terjed, terjednek a sebzés és önsebzés szexet, szerelmet helyettesítő primitív ikonjai. A kifingálás, beszaratás, kivézetetés, megmérgezés, és megmérgeztetés, kivérzés, beszarus, kifingás már-már nem is jelzésszerű, hanem igencsak szemléletes képei. A szex, ahogy végül valahogy mégis agresszív lesz. Uniszex harag, erőszak a fiúk és a lányok között, olykor azonos nemen belül is. És nem primitív, nem ősi mégse, mert az ember sose volt ilyen, legfeljebb egy-egy festőzseni látomásaiban, hál' istennek. Mert az ember már rég kihalt volna, ha szexuális köze-

ledés után nyomban kinyírja a másikat. Vagy kinyírni ugyan nem akarja, csak megsebz, és aztán sorsára hagyja. Nem, mi ellenállunk ennek a szintiszta, nagyon is újkori szlengnek. Mi az erőlködéstől szeretnénk továbbra is betojni, és kerüljük a vér, a vérzés *ikonjait*, mert tudjuk, látjuk, folyik az kéretlenül is, folyik befelé és kifelé, és vele fog az élet is. Hát kitartunk, legalábbis idebent kerüljük a szlenget.

Te jól csináltad, valahogy mindig jól a haldoklást, a napokat, az étkezéseket, a rendet, az élet rendjét. Nem válogattál az ételben, és nem feleztetted meg velünk az adagokat. Nem akartad, hogy a többiek ebből is tudják, hogy te haldokolsz, neked már ennyi is elég. Fogalmam sincs, hogy hova tüntetted el a kaját, tán másnak adtad, de az is lehet, hogy te magad etted meg. Végül is deréktól felfelé egészséges voltál. Vesédben, csípőcsontodban, prosztatádban volt a baj, oda, lefelé került minden táp, minden élet. És valahogy hagytad, sőt, ki is virágoztattad, mert én soha addig olyan mosolyt, olyan átszellemült, boldog arcot, olyan csukott szemű, teljes áhítatot nem láttam. Egyszer ott ültél a többiek közt ebéd után, és kérdésemre, hogy mi van teveled, azt válaszoltad pár pillanat múlva, hogy most pisilem. És én megszégyenültem, el is felejtettem hosszú időre ezt a mosolyt, ezt a primitív örömét a testnek. A megszabadulás boldogságát a már nem kellő, belülről feszítő valamiktől. A megkönnyebbülést a rossz, a feszülés után. El, el én, elfelejtettem rég, és velem több nemzedék is visszamenőleg, hogy az ember főleg a teste rabja, annak a rabszolgája, vagy csak szolgája. Ki tudja, de megfélemezik róla, ha egészséges, és felejt minden jóságát ennek a testnek, minden pontosságát és hibátlanságát, gördülékenységét, a könnyebbséget, amit ad a léleknek, ha vele minden rendben van. Te átélted ezt az örömet, a húgyhólyagod boldogboldogító ürülését.

Lenéztem a katéterzacskódra, és láttam, hogy a csövön át a vizelettel vér is ürül. Vér, és

nem kevés vér. Hogy inkább vérzel, és nem pilsz. De nem szóltam. Bár egyáltalán nem vagyok híve a titkolózásnak a haldoklók előtt. Becsületesebb mondani, amit tudni szeretnének. Ahogy a Kékszakállú is megfelelt Judit minden kérdésére. Becsületesen, bátran, hogy a másik tudja, ha akarja, tulajdonképpen egy jó adag könnyhöz és vérhez ment feleségül. Hadd tudja, ha akarja, és haljon is bele a szerelme, haljon el a szerelme a tudástól. Hisz ezt, legfőképp ezt szeretnénk tudni a másiktól, a hátrahagyott könnyet és vért, a bűnöket. Holott jobb volna hinni, hogy bármit tett, nem teszi meg, velünk már nem. De én nem voltam férfi, és szerelmes sem voltam beléd, te voltál az, szerelmes, szerelmes az ürítésbe éppen, mert akkor az adatott neked, hogy szeresd és élvezd. És én nem voltam féltékeny rád, nem, hogy elmerültél boldogan, és nem bennem, nem élőben és nem másban, csak magadban, gyarlón. Vagy fene tudja, hogy gyarlóság-e abban merülni el, ami adatik éppen, ha csak az adatik, semmi más? Ugyan miért utasítottad volna el az örömet, és miért is igyekeztél volna megosztani másokkal, ha az csak a tied volt, és ilyen volt, és az utolsó volt?

Most pisilem, súgtad tapintatosan, halkán, mert a többiek még nem végeztek az evéssel. És én bólítottam, és mosolyogtam rád, visszragyogtattam a fényt, amit láttam az arcodon, és borzadtam a csövedtől, és hallgattam a vérről. Mert letaglózott, mert dermesztett a tudás, hogy vérzel, de boldogan. Hogy észre se veszed a csalást, az isteni kegyelmet, hogy nem pisi az, hanem főleg vér. De hát akkorra ez volt a természetes. Akkorra már nagyon előrehaladt a rák.

Azonban megszeretni akkor se tudtunk. Talán jobb lett volna, ha előbb kapunk meg, de mi már így kaptunk. A vég felé haladtodban, lecsupaszítva, csontig lehántva rólad minden kapcsolatot, mindenkit, ezért csak mi maradtunk neked. És ha tovább maradsz, tán még meg is szeretünk, amiért alig látogatnak. Vagyis nem

látogatott meg senki. De meghaltál korán, legalábbis nekünk korán. A fiad lehúzta rólad a nadrágot, melyet ő adott kölcsön neked, mert az speciális, drága nadrág volt, bevetésre való, és neki bármikor szüksége lehetett rá. Lehúzta rólad, mert más nem vállalta, és ő nem is várta volna el senkitől. Ő megérti ezt a polgári ódzkodást a halottól. Megtette, pedig még ki sem hűltél. Azokban a napokban csak azt láttuk, hogy el vagy látva minden ruhával, a legjobbat, a legmelegebbet kaptad újonnan mindenből. Csak ember nem volt már sehol a közeledben. Tudtuk, hogy magas beosztásból mentél nyugdíjba vagy kényszernyugdíjba. Vezető állásod volt, aztán megözvegyültél, vagy csak elváltál, de új életed lett egy nővel, akit elpateroltak már mellőled, mire idekerültél. És nem tudom, mi volt előbb, a csalódás, a család csalódása tebened, vagy a rák, de az biztos, hogy a fiad csalódott benned. Látszott rajta, hogy meg volt sértve, hogy te meg mertél halni neki, és olyan dühödten pakolta be a kocsijába a holmidat, olyan gyorsan és zajosan, hogy mi megálltunk egy pillanatra, és néztük. Mert felért egy kegyeletsértéssel, a kegyeletsértéssel, amit itt művelt. De én inkább érteni próbáltam őt, hisz olyan lett, mint amilyen te lehattél fiatalon. Kemény, elszánt, kiváló és kiválni akaró férfi, parancsolásra termett és parancsolgatásra kész, csak te aztán valamikor hátat fordítottál az addigi életednek, és a családod csalódott benned. Bizonyára sokat őrlődtél, és tettél is azért, hogy megtartsd a régi családtagok szeretetét, de az újhoz is ragaszkodtál, az új életed énjéhez és az új társadhoz. Aztán jött a gyógyíthatatlan, az áttétes rák, vagy előbb, ki tudja. Jelentősége sincs már. A rák, a te csendes, szelíd bosszúd a régieken, mert nem törődtek bele, hogy új lettél, új, élettel teli, laza, életimádó, hisz főleg ezt szeretted az új társadban is, tudom. A régiek kéretlenül is segítették neked, és

visszacsináltak mindent, semmissé tették az egész változás utáni életedet. Mert szégyellték, hogy nem kellett már, hogy olyanná lettek mind, amilyenek te szeretted volna őket, s egyszer csak mégse kellett. Sem az asszony, sem a fiú. Mert ezt érezte a fiad, hogy nem kell neked, még most sem kell. Hogy egyszer már megtagadtad, mert meghátráltál, és megtagadtad az anyját. De még most, másodszorra is megtagadtad, mert az, aki voltál, akivé ő is lett teneked, a te kedvedért, az harcolt volna, harcolt volna a rák ellen. Te viszont nem, és én se láttam még ilyen beletörődő embert, ilyen figyelmetlen, ilyen nemtörődöm haldoklót. Ilyen igyekvőt, a halálba haldokló embert. Mert akkorra tán eldöntöttél mindent, vagy csak úgy eldőlt benned, és te ehhez a döntéshez simultál szépen, hogy nem, az nem lehet, hogy a régiek már nem szeretnek. Inkább meghalsz, ha már nem szeret legalább a fiad, inkább beledöglesz, ha le kell mondanod Babuciról.

Akit hívtál, hívogattál éjszakánként, s akit egyszer vággyal teli víziódban össze is cseréltél velem. Te vagy az, Babuci, kérdezted tőlem, ahogy megszánva téged, egyszer leguggoltam az ágyad mellé. A kertből jössz, kérdezted, és azt mondtad, akkor meg kell, hogy melegítsek téged.

És én nem tudom már, hogy ki voltál: egy szent ember, aki még pár órával a halála előtt is adni akar, adni teste melegéből, a rák által elfehéřített és folyton fázó teste melegéből, vagy csak egy ember, aki legalább az utolsó földi pillanataiban megszánja magát. És szeret, szeret, boldogan, szabadon, csak és egyedül a szívére hallgatva. Csak pár pillanatig még.

Mert nem, én nem szerettelek meg téged, még a nevedre sem emlékszem. Nekem túl sok lettél volna. Én megéreztem volna, hogy kárpótlás vagyok. Kárpótlása sok-sok évtizednek, néhány utolsó évbe sűrítve. Vagy jóvátétele inkább? *Erőltetett menetben.*